

SLOVENSKI UČITELJ

VERI
VZGOJI
POUKU

VI. Letnik.

V Ljubljani 15. februarja 1905.

Št. 2.

Pedagoško-katehetski tečaj.

I.

Dne 13. februarja se je otvoril na Dunaju mnogozaželjeni tečaj za ljudsko- in srednješolske katehete. „Dunajsko katehetsko društvo“, ki je misel sprožilo in uresničilo, se more ponášati z lepim uspehom. To je spoznati že sedaj, prvi dan tega shoda. — Ne le iz Dunaja in njega okolice, temveč iz vseh avstrijskih pokrajin, da celo iz inozemstva so prihiteli udeležniki; najboljši dokaz, da je bila prireditev nujno potrebna in zaželjena. Naša avstrijska metropola je pa tudi najprimernejši kraj za tak tečaj. Kje je najti vse mogoče moderne naprave, zavode in učne pripomočke na enem mestu združene, kakor tu. Zato pa udeleženci zlasti veselo pozdravljajo, da jim bode mogoče udeleževati se hospitacij na srednjih, strokovnih, meščanskih in ljudskih šolah. Prilika jim je dana, da ne spoznavajo le takozvane „vzgleadne šole“, temveč tudi delovanje onih gospodov, ki morajo v najneugodnejših razmerah se truditi s slabo nadarjenimi in zanemarjenimi učenci. — Z velikim zanimanjem zasleduje duhovsko in svetno učiteljstvo, kakor tudi duhovska in svetna oblast prireditev katehetskega tečaja in gibanje, ki se je že pred njim in ki se bode gotovo še bolj po njem razvilo v katehetiki. In po pravici! Kateheza se ima boriti z mnogimi pomanjkljivostmi in zaprekami, malo je še o njej teoretičnega slovstva, razna metodiška vprašanja je treba še rešiti. Katehetski tečaj bode v tem oziru podal novih idej, nove vzpodbude.

Če hočem kratko načrtati vprašanja, ki se vedno nujnejše pojavljajo v katehетиki in ki jih ima vsaj deloma tudi sedanji tečaj pomagati rešiti, potem bi poudarjal zlasti tri izmed mnogih drugih.

Prvo vprašanje se tiče izobrazbe katehetov. Stanovska glasila to zadevo vedno iznova poudarjajo, ker od kateheta je v prvi vrsti odvisen uspeh kateheze. Že katehetski tečaj v Solnogradu leta 1903 se je pečal z vprašanjem, kako strokovno izobrazbo katehetov primerno izpopolniti. In „filozofatni tečaj“, ki se je ondi pravkar završil, je del svojega programa istotako posvetil tej zadevi. Profesor Nager je temeljito razpravljал o moderni psihologiji; dr. Špangler tolmačil tri ure na teden šolsko pravo; L. Angelberger je govoril o ravnanju z nepravilno razvitimi otroci. M. Praksmayr o ljudskem šolstvu. Vse to izpričuje, kako živo je vprašanje o katehetski izobrazbi in kako nujna ugodna rešitev. Sedanji tečaj ima nadaljevati zapričeto delo in prepričan sem, da bode svojo nalogo izvršil.

Glavna točka sedanjega katehetičnega gibanja pa je vprašanje o katehetični metodi. Mnogo se je že o tem pisalo in razpravljalo. A prav ob tej priliki se je pokazalo, kako nejasni so pojmi, kako pomanjkljiva terminologija. Zato ni upati, da bi se mogli nasprotujoči nazori in razne smeri kmalu zediniti. Obravnave v katehetskih listih so donesle sicer že mnogo sadu: marsikatera zmotā se je odpravila, marsikateri nazori so se pojasnili, a vedno še ni končno rešeno vprašanje, na kateri način je najlažje prilagoditi katehezo duševnemu življenju otrokovemu. V sedanjem tečaju je temu važnemu vprašanju odmenjeno dokaj programa. Predavanja strokovnjaka dr. Willmana o „psiholoških temeljih“ in „organskem sestavu“ pouka, ali o „analizi in sintezi“, in o „psihološki metodi veronauka“, bodo udeležnikom podala gotovo mnogo novih idej in jim razširila obzorje.

Izboljšanje katehetične metode bode pa pripravilo pot za ugodno rešitev tretjega glavnega vprašanja, ki se tiče katekizma samega. Ne mislimo tu na splošno avtoriteto katekizma in njegovo merodajno mesto pri verskem pouku, temveč le na njegovo formalno stran. Te formalne strani se tičejo zahteve, naj je katehizem spisan v poljudnem, otroškemu pojmovanju primernem jeziku, naj se mu tvarina modro omeji in metodično razporedi. Katekizem je kristalizovana kateheza. Zato pa mora imeti vse njene dobre lastnosti; poleg dogmatične jasnosti in jedernatosti, ki mu je potrebna, mora vplivati tudi na srce. Zahtevam, naj se katekizem preosnuje, more cerkvena oblast le tedaj ustreči, če se ji predlože stalne oblike in trdna načela za sestavo, če se določi znanstveno utemeljena, splošno veljavna metoda in dokaže, da je ta metoda na sedanjem katekizmu neizpeljiva. Zato je še dolga pot do ugodne rešitve vprašanja o katekizmu. A prvi korak je storjen in sedanji tečaj bode tudi v tem oziru znatno pospešil razvoj katehetike.

Naj bi prireditve na Dunaju tudi doli na Slovenskem našla potrebno zanimanje in tudi na tem polju vzbudila tekmovanje z našimi mogočnejšimi nemškimi sosedi. S to željo sklepam ob dnevu otvoritve katehetskega tečaja. Kako se je vršil in kako uspel, o tem prihodnjič.

Kratka katehetika s praktičnimi pojasnili.

II. O katekizmu.

§. 3. *Katekizem — dragocena knjižica.*

1. Nauki, ki jih je izročil Jezus svoji cerkvi, so jako obširni. Že za odrasle vernike morajo duhovniki odbirati in podajati le take resnice, ki so jim primerne in potrebne za življenje. Tembolj se mora omejevati katehet in iz obilnega zaklada odbirati to, kar je mladini umevno in potrebno. Taki posebej mladini odmenjeni verski nauki so nakratko združeni v mali, škofijsko potrjeni knjižici, ki se imenuje katekizem.

Poleg sv. pisma, mašne in obredne knjige je katekizem najdragocenejša knjiga sv. cerkve radi vsebine in starosti. Imenujejo ga „zlati posodo“, „biserno zakladnico“, ki hrani v sebi najpotrebnejše nauke sv. cerkve na kratko v določeni in jasni obliki. Zove se tudi čestokrat „zakonik“ božjega kraljestva na zemlji, ker v kratkih stavkih določuje zahteve nebeškega Kralja. Častitljiva je ta cerkvena knjižica, ker je sad skoro dvatisočletnega katehetskega delovanja katoliške cerkve.

Ne le koristna, marveč potrebna je ta šolska knjižica: *a)* vero-učitelju, ki potrebuje sistematiškega vodila, da more v določenem redu in v določenih mejah izvrševati svoje vzvišeno delo. Obenem mu je katekizem zanesljivo poročilo, da uči pravi nauk sv. cerkve in da ne opušča nič bistveno potrebnega. — *b)* Potreben je katekizem učencu, ker mu v kratkih stavkih podaja vse nauke, ki mu jih je katehet obširno razjasnjeval v šolskem pouku, ter jih lahko čestokrat ponavlja in si jih za stalno vtisne v spomin. — *c)* Starši in domači vzgojitelji lahko podpirajo katehetovo delovanje. Hkrati je katekizem prekoristna družinska knjiga tudi za odrasle. — *č)* Za cerkveno oblast pa je katekizem poročilo, da se verouk povsod enotno poučuje, in ji je s tem tudi olajšano potrebno nadzorstvo.

Glavna šolska knjiga za verouk je torej katekizem; vse druge, ki se še rabijo v ljudskih šolah, n. pr. svetopisemske zgodbe, evangelij, cerkvena zgodovina, liturgika, molitvenik in pesmarica, so le bolj pomožne knjige, ki katekizmove nauke pojasnjujejo, dokazujejo, utrjujejo in izpopolnjujejo.

Katehetu bodi posebna skrb, da bodo učenci po vrednosti čislali to dragoceno knjižico in imeli neko sveto spoštovanje do nje. Izmed vseh šolskih knjig naj jim bo katekizem najljubša knjiga. To naj pokažejo že na zunanje s tem, da ga varujejo in ohranijo vedno čednega. V to svrho naj večkrat opozarja učence na to, kako je katekizem imenitna cerkvena knjiga. Sam naj rad ob raznih priložnostih kaj navaja iz njega z izrečnim pristavkom, da tako uči katekizem. Priporoča naj tudi, da naj bi vsak šolar ohranil svoj katekizem kot najdražji spomin iz šolskih let ter ga lahko zopet in zopet ponavlja še v poznejših letih. — Veroučitelj naj kakorkoli odlikuje one učence, ki znajo izvrstno ves katekizem!

2. Katehet naj rabi katekizem tako-le: *a)* Sam mora dobro znati in razumeti vsa vprašanja. Pri vsakem predmetu je namreč to prvi pogoj

uspešnega učenja; tudi z najboljšo metodo si ne more učitelj pomagati, ako mu ni popolnoma jasno to, kar uči. — *b)* Katekizmov vprašanja naj vselej poprej natančno razloži in razjasni, predno se jih morajo učenci naučiti, ker takih reči, ki jih človek ne ume, se težko nauči, pa hitro zopet pozabi ter nima prave koristi od svojega truda. — *c)* Ne bodi pa še zadovoljen s tem, da učenci le razumejo in znajo katekizem, še z večjo skrbjo delaj na to, da pridobi za svete resnice tudi srce, tudi voljo učencev; kateheza bodi praktična ter se vedno oziraj na življenje, na razmere, v katerih živé učenci. Otroku je treba vse razdrobiti in natančno razkazati, kdaj, kje in kako naj se ravna po dotičnem nauku; pa večkrat mu je treba ponavljati ista navodila. V obče nam podaje katekizem dvojne nauke; verske in dejanske resnice. Pri verskih naj utrjuje in poživlja vero v otroških srcih; pri dejanskih pa naj odpravlja napake in pregrehe pa navdušuje za lepo in čednostno življenje. — *č)* Vsako šolsko leto naj pride na vrsto ves katekizem. Obravnava in dopolnjuje naj se v takozvanih koncentričnih krogih. Tudi katekizmov sestav (zistem) naj se ne prezira.

Nekateri pedagogi, tudi vzgledni kateheti, trdijo, da naj bi se v prvem in drugem razredu (ozir. šolskem letu) še ne rabil katekizem, marveč samo biblične zgodbe. Bili so pa tudi taki ki so zahtevali, da naj se verouk tu pri malih otrocih prične takoj s katekizmom. Oboje bi bilo pretirano: same zgodbe brez ozira na katekizem, in sam katekizem brez zgodb kot učnega sredstva. Priporoča se tudi srednja pot. Zgodbe sv. pisma so pri začetnikih podlaga, na kateri se snujejo in izvajajo katekizmovi nauki, ki naj pa že tudi dobivajo, kolikor možno, obliko (besedilo) iz katekizma ter naj se že tudi ozira na katekizmovo razporedbo. Saj mnogokrat se že itak ujema vrsta zgodovinskih dogodkov z redom katekizmovih vprašanj, posebno o življenju in trpljenju Jezusovem. Ko pa znajo učenci že brati, naj se jim takoj da tudi katekizem v roke: čim preje se seznanijo z njim, tem bolje. Torej so biblične zgodbe tudi pri začetnikih le krepko metodiško sredstvo v pojasnilo katekizmovih resnic.

Gledé na katekizmovno celoto je v raznih škofijah različna navada. V tem je sicer edinost, da naj se v nižjih razredih ali oddelkih uči katekizem vsako leto v celoti. Od tretjega razreda dalje pa se v nekaterih škofijah deli katekizmovna tvarina na dve šolski leti; poleg naše (ljublanske) pa zahtevajo še nekatere druge škofije, da naj se tudi v višjih razredih vsako leto predela ves katekizem. Delitev ima to prednost, da se lahko temeljiteje obravnavajo posamezni oddelki; nasprotno prakso pa priporočajo ti-le pomisleki: otroškim potrebam je bolj ustrezno, ako imajo pred očmi vsako leto vse resnice sv. vere; iz vsega katekizma je lažje odbirati dušni zmožnosti primernih vprašanj; pouk v oddelkih je precej olajšan, ako ni treba snovati pododdelkov radi delitve katekizma; preselitev učencev iz ene šole v drugo ima manj neprilичnosti itd. Da pa se ne krati potrebna temeljitost, naj se težavnejša vprašanja odkladajo za eno leto, manj važna obravnavajo le kurzorično, že poprej temeljito obravnavana pa samo ponavljajo brez nove razlage.

Nekateri tudi nočejo upoštevati katekizmovega sestava ter jemljejo semtertja zdaj ta zdaj oni odstavek. Posebno se mnogi ravna po cerkvenem letu, in že se je javila želja, da naj bi se katekizem (in morda tudi zgodbe) razdelil po cerkvenem letu. Temu pa nasprotuje šolska uravnava z različnimi počitnicami, pa tudi učna tvarina, ki se z ozirom na obširnost ne bi dala dobro razvrstiti na posamezne dobe cerkvenega leta. Torej ne priporočamo te prakse. Lokalni spomin je tudi velikega pomena, posebno v mladosti; obratno pa zelo moti potrebno zvezo, ako imajo otroci polno „ušesec“ po katekizmu ter se zaletavajo zdaj sem, zdaj tja. Imenitnejše reči v cerkvenem letu so že otrokom toliko znane, da zadostuje, le opozarjati nanje, kadar pride dotična tvarina na vrsto, ali kadar se bliža dotični praznik. Izjema je seveda ob času posebne priprave za prvo sv. izpoved ali obhajilo.

§. 4. *Katekizem in biblične zgodbe.*

Večinoma je vsebina ista v katekizmu in svetopisemskih zgodbah; a nekaj razodetih resnic pa je nezmotljiva cerkev določila ali vsaj natančneje izpopolnila. Sv. pismo hrani božje razodetje v zgodovinski obliki, t. j. verske in нравne resnice so navezane na osebe, kraj in čas. Ako pa odstranimo, kar je zgodovinskega, nam ostanejo le resnice v pojmovni obliki, kakor nam jih podaje katekizem. Tem iz sv. pisma posnetim resnicam pridružuje katekizem še one resnice božjega razodetja, ki nam jih hrani ustno izročilo sv. cerkve.

Poleg različnosti v obliki je med katekizmom in zgodbami tudi še različnost v razvrstitvi. Sv. pismo nam podaje razodetje božje v kronološki vrsti, katekizem pa sistematično, t. j. v posebnih skupinah takih naukov, ki so med seboj sorodni ali v tesnejši zvezi.

Ta tesna zveza med katekizmom in bibličnimi zgodbami je dala v novejšem času nekaterim pedagogom povod, da so jeli nasvetovati nasprotno pot, češ: katekizem ne bodi več voditelj verouku, marveč zgodbe naj prevzamejo vodstvo, katekizem pa naj se predela tako, kakor zahteva kronologija bibličnih zgodb.*) Taka prememba bi utegnila biti le tedaj koristna in uspešna, ko bi bili vsi katekizmovi nauki res posneti iz sv. pisma in pa ko bi se mogli res po vrsti gladko izvajati iz posameznih zgodb, ter bi ne bilo mnogo takih, ki so posneti iz raznovrstnih oddelkov sv. pisma. Koncentracija bi torej tem potom le malo pridobila, neenakost sistema bi se le menjala, ne pa odpravila.

2. V verouku se morajo katekizmu privzemati tudi zgodbe sv. pisma: a) ker je bila od nekdanj tako navada v katoliški cerkvi.

Že v katehumenatu so učili verske resnice na podlagi svetopisemskega pripovedovanja. Tudi v srednjem veku je ostalo oboje v tesni zvezi. Po reformaciji se je sicer nekoliko zrahljala ta zveza in svetopisemske zgodbe so jeli opuščati v katehezi; a kmalu so jih začeli še bolj čislati nego kdaj poprej, tako da so se poleg katekizma uvedle v verouk kot samostojen predmet.

b) Biblične zgodbe so najboljše sredstvo za razlago katekizmovih naukov: α) Izpopolnjujejo nekatere resnice, ki so v katekizmu kar samo na kratko omenjene.

N. pr. stvarjenje sveta; Jezusovo detinstvo, njegovi čudeži, trpljenje in poveličanje ...

β) Celó dostavljajo nekaj reči, katerih ni v katekizmu.

N. pr. nauk o prizanašljivosti božji (v raznih dogodkih), o štedljivosti (v zgodbi o čudežnem nasičenju v puščavi) ...

γ) Dokazujejo in utrjujejo verske resnice.

Katekizem n. pr. uči, da je Bog neskončno moder, pravičen, usmiljen itd. Mnogoštevilni biblični dogodki dokazujejo in utrjujejo nauk o teli in drugih lastnostih božjih, zlasti o previdnosti božji. Nauk o božji naravi Jezusa Kristusa še le popolnoma utrdijo biblične zgodbe nove, deloma pa tudi stare zaveze itd. — Večkrat se svetopisemski dokaz omenja v katekizmu le s kratkim stavkom. Dokazilna moč se izprevidi še le iz natančnejšega opisa v zgodbah.

δ) Dajo jasen pregled božjega razodetja.

Prelepo se nam zrcali iz dogodkov stare in nove zaveze neskončna ljubezen in usmiljenost božja v odrešenju človeštva po Jezusu Kristusu. Iz samega katekizma bi se to ne razvidelo tako žarno.

*) Cf. Ivan Valerian, *Neue Wege im Religionsunterricht*. Würzburg 1902.

ε) Sploh krepko podpirajo in poživljajo katehezo in so najboljše sredstvo za nazornost verskega pouka.

Otroci jako radi poslušajo zgodbe. Svetopisemske zgodbe pa imajo zato prednost pred vsemi drugimi, ker so kot božja beseda posebno vzvišene in zanesljive pa tudi same obsebi jako mikavne. Iz svetnih dogodkov se dajo sicer tudi nazorno izvajati nauki, a ker nimajo božje veljave, se iz njih ne morejo kar naravnost izvajati svete resnice, marveč le primerjaje, torej šele po analogiji.

c) Biblične zgodbe pa so obenem (posebno kot samostojen predmet) izvrstno vzgojilno sredstvo ter zelo blagodejno vplivajo na srce in voljo učencev, ker jim kažejo krasne vzore čednosti, pa tudi strašne posledice greha in hudobije, ter dokazujejo po junaških delih, da se je mogoče varovati greha tudi v največjih nevarnostih ter čednostno živeti v vseh okoliščinah življenja.

Pred vsem nam v svetopisemskih zgodbah žarno odseva prekrasni vzor nebeškega Učitelja samega, njegovo vsemogočno veličanstvo, njegova neskončna ljubezen in požrtvovalnost, brezmadežna svetost in popolnost njegovega božjega Srca . . . Pa tudi v premnogo drugih svetopisemskih osebah se nam vzorno kažejo raznovrstne vrline in čednosti, ki močno vzpodbujajo naše srce k posnemanju. N. pr. stanovitni Noe, verni, nesebični miro-ljubni Abraham, ki je tako goreče ljubil Boga, da je bil pripravljen darovati svojega pre-ljubega sina, v voljo božjo vdani trpin Job, spravljeni Ezav, skesani David, modrosti proseči Salomon, za Kristusa umirajoči Štefan, za svojo vero veselo trpeči apostoli itd. itd. nas nujno vabijo in kličejo: „Pojdi in stori še ti tako!“ *)

Dasi smatramo svetopisemske zgodbe v ljudskih šolah kot katekizmu podrejeni predmet in pomožno sredstvo, vendar s tem nikakor nočemo kratiti njih izredne vrednosti. Zato priporočamo zlasti za višje razrede, naj se večkrat obravnavajo popolnoma „samo-stojno“, t. j., z nekim govorniškimi navdušenjem naj se pripovedujejo, v nekaterih oddelkih tudi živahno razširijo v „premišljevalnem“ pomenu, kakor se je po okoliščinah res utegnilo vršiti dejanje, kot da bi se ponavljalo pred našimi očmi itd. Takó povedana zgodba že sama dovelj deluje, da ji ni treba še običajnega komentarja. Zlasti nekateri dogodki nove zaveze naj se izkoriščajo v tem smislu. Blagodejni sad ne more izostati. A. K.

Moderna vzgojna sredstva.

Mnogo se je že pisalo v zadnjem času o tem, kako bi bilo najlažje mogoče poboljšati lene in pokvarjene učence. Ali bi se poleg navadnih vzgojnih sredstev ne dal porabiti tudi vpliv sugestije. Različni strokovnjaki so odločno za to; delali so celo že različne poizkuse, katerih pa ni varno posnemati. Dr. Berillon piše n. pr.: „V mnogih slučajih bi bilo s pomočjo hipnotizma mogoče, pri upornih otrocih razviti zmožnost, da bi pazili. Mogoče bi bilo, poboljšati njihove slabe nagone, in tako na pravo pot privedi duhove, ki so se od dobrega že brezdvomno oddaljili.“

Ženevski zdravnik dr. Ladame imenuje vsakdanje modrijane one, ki se še obotavljajo, da bi rabili sugestijo kot vzgojno sredstvo. Prof. Beannis razvija iste nazore v knjigi o somnambulizmu. Dr. Berillon je napravil v tej zadevi mnogo poizkusov. „Pred vsem“, pravi omenjeni učenjak, „mora po-

*) Cfr. Dr. Knecht, Kommentar, str. 8.

izkuševalec biti strokovnjak in imeti mora mnogo preiščilenosti, da presodi, v koliki meri je učenec za sugestijo vzprejemljiv. Radovednosti sami se nikdar nesme streči, nikdar ne sme zdravnik povzročiti pretrdnega magnetičnega spanja, halucinacij ali spačenja.“

Če ima pa mala neprejšljenost tako zle posledice, bi hipnotizem težko priporočali kot vzgojno sredstvo. Isti zdravnik se hvali, da je s pomočjo sugestije ozdravil bojazljivost, lenobo in mnogo napak. Vse to je lepo! Toda izkušnja zadnjih let nas uči, da v vednostnih zadevah ne smemo biti prelahkoverni. Še pred kratkim je bila veda materialistična. Zaničevala je modroslovce in njihove proizvode. Duša ji ni bila drugega kot vsota vseh opravi in misel nič drugega kot razkroj možgan. Hipoma pa nas je veda povedla v višave transcedenčne metafizike, kjer proizvaja volja sama najčudovitejše pojave, kjer razpolaga duh popolnoma poljubno z organizmom drugih. Kakšna hipna izprememba!

Kakor so lepe besede o hipnotizmu kot novem vzgojnem sredstvu, bi morali vendar z vso odločnostjo nastopiti proti njemu. Kdor ima moč, da vdahne prizanesljivost, ta more vdahnuti tudi maščevalne misli. Kdor more privedi otroka do tega, da pove resnico, ta mu lahko svetuje tudi laž. Kdor se more polastiti volje drugega, da bi ga prisilil k delu, ta ravno tako tudi lahko prepreči vse njegove napore. Ali bi ne mogel slab, pokvarjen vzgojitelj uničiti vso dobro voljo marljivega učenca? Ali bi součenec ne mogel součenca privedi do tega, da bi ne prišel v šolo, kadar bi bilo to onemu v kvar? Ne smemo pozabiti, da lahko hipnotizira tudi kak drug, ne samo previdni zdravnik, katerega vodi ljubezen do vede in do človeštva. In če bi z otroki občevali pokvarjeni ljudje, kake bi bile v tem slučaju posledice sugestije! V resnici je nekaj strašnega, če je človek popolnoma v rokah drugega. Saj je znano, kar pravi dr. Bernheim z mnogimi drugimi, da pri hipnozi preneha samostojno delovanje možganov, da se misli urivajo in nekako s silo prodirajo v možgane.

K sreči pa čudoviti pojavi hipnotizma niso tako pogosti, kot se splošno misli. Treba je za to primernih oseb in prav posebnih okolišnosti. Če bi tega ne bilo, bi lahko gospodar s pomočjo sugestije prisilil svoje stranke v hiši, da bi mu plačale stanarino dvakrat, da bi mu same odrekle vsako pobotnico, ki bi mogla dokazati gospodarjevo nepoštenost. In obratno bi lahko dolžnik dosegel, da bi se mu mogel odpustiti ves dolg. To bi bila res praktična veda. Poduradnik bi prisilil svojega predstojnika, da bi se odpovedal službi in tako napravil prostor njemu. Vlada bi lahko dobivala od državljanov dvojni davek.

Nek zdravnik omenja ta le slučaj: „Mati mi pripelje desetletnega otroka, lenega, razdražljivega, upornega. Če ga stariši zavrnejo, jim zmeče na glavo vse, kar mu pride v roke. Otroka je treba uspavati in po dveh, treh poskusih je otrok popolnoma izpremenjen.“ Zdravnik ravna z otrokom kot z bolnikom, za nas je tak otrok tip slabo vzgojenega otroka. Mesto da bi ga hipnotizirali, bi bilo znabiti prav, če bi ga stariši previdno kaznovali.“ Seveda tako učeno bi to ne bilo, uspeh bi pa bil znabiti isti. Skratka, su-

gestija je še vedno le nevaren poizkus. Če se izrablja iz lakomnosti ali za kratek čas, je lahko njena posledica popolen družaben nered.

Učen italijanski zdravnik, profesor Lombroso v Turinu trdi, da je nekaj hipnotičnih predstav v Turinu in Milanu mnogo gledavcev izvanredno razburilo in vznemirilo; nekatere je mučil nepremagljiv zaspanec; drugi so se zastonj trudili, da bi zaspali; nekaterih se je polastila posebne vrste topost. „Vsi turinski zdravniki“, pravi omenjeni profesor dr. Bozzolo, „Silva in tudi jaz sam smo opazovali, da so se živčne bolezni naših bolnikov shujšale, če smo jih hipnotizirali ali če so bili le samo pri hipnotičnih predstavah.“ Navedeni slučaji so se zdeli zdravnikom tako sumljivi, da so poročali o njih višjemu zdravstvenemu svetu v Rimu.

Zanimiva je izjava višjega zdravstvenega sveta. „Če pomislimo“, pravi izjava, „da motijo hipnotične predstave v občinstvu vzprejemljivost za vnanje vtise, če škoduje to posebno otrokom, bolnim na živčih, razdražljivim in slabim osebam, ki imajo pravico, da jih družba posebno varuje; če pomislimo, da se mora čuvati osebna svoboda in da torej nikakor ne sme biti dovoljeno, s poizkusi jemati človeku samozavest in povzročati bolešne duševne pojave, človeka n. pr. popolnoma usužnjiti tuji volji, ne da bi slutil nevarnosti, ki mu prete. Če pomislimo vse to, moramo biti mnenja, da je treba hipnotizem, mesmerizem, magnetizem pri javnih predstavah prepovedati.

V Avstriji se je pri hipnotičnih predstavah zgodilo toliko nezgod, da je vodstvo dunajske policije postavilo 12. svečana leta 1886 posebno zdravstveno komisijo, ki je jednoglasno sklenila, naj se take prestave prepovedo. Tudi danski justični minister je na podlagi nekega poročila zdravstvenega odseka l. 1886 prepovedal hipnotične predstave. Kdor bi se hotel v tem vprašanju natančneje poučiti, temu bi posebno dobro služila proučavanja francoskega učenjaka Hugona le Roux.

Na vsak način morajo oblastva glede teh poizkusov odločno nastopiti. Mogoče je namreč le dvojno. Ali so pojavi hipnotizma resnični; potem je hipnotizem nevaren, kot uči skušnja. Ali pa so dotični pojavi le navidezni, in v tem slučaju imamo opraviti s prevaro. V vsakem slučaju pa neveščaki s hipnotiziranjem skušajo bolezen in lahko nakopljejo bolezen popolnoma zdravim ljudem. Tako poroča Pitres, da je neki Donato v Bordeaux povzročil blaznost, ki je bila nalezljiva. Dr. Charcot pripoveduje o zelo resnih nezgodah, ki so se dogodilo v Chaumont-en-Bassignie vsled krivde nekega magnetizatorja. Dr. Voisin izjavlja, da je hipnotizem lahko tako nevaren kot morfij. Ali ne zahtevajo vse te izjave, da prepovedo oblastva vsem neveščakom vse poizkuse s hipnotizmom? Posebno slabi in za vse unanje vplive tako vzprejemljivi otroci nikdar ne smejo biti žrtve brezvestnih poizkusov.

(Nikolay-Ung, Kinder.)

D o p i s i.

Iz Ljubljane. Iz odboro ve se je „Slovenske šolske Matice“ dné 12. febr. 1905. ob 2. uri popoldne v konferenčni sobi c. kr. I. državne gimnazije v Ljubljani. Navzočni predsednik H. Schreiner in odborniki: dr. J. Bezjak, V. Bežek, J. Dimnik, Fr. Finžgar, Fr. Gabršek, Fran Hubad, Andr. Senekovič in V. Strmšek.

I. Knjige za l. 1904. izidejo koncem t. m., in sicer: 1) Pedagoški Letopis, 2) Učne slike, II. del, 2. snopič, 3) Zgodovinska učna snov, 4. sn. Znaprej se bo skrbelo, da bodo rokopisi za naslednje leto pripravljeni že prejšnje leto. Ker knjiga „Zgodovinska učna snov“ tudi s 4. snopičem še ne bo dovršena, izide za l. 1905. še 5. snopič. L. 1905. se bo izdala tudi zgodovinska knjižica za učence. Spisal jo bo profesor J. Apih.

II. Blagajnik Andr. Senekovič je poročal o denarnem stanju za leto 1904. Razpoložna imovina znaša 6370 K, ustanovnine je 1553 K. Obresti je bilo za preteklo leto prav malo, ker so člani prepozno plačevali udnino.

III. Tajnik Fr. Gabršek je poročal, da šteje Matica za l. 1904. doslej 1424 članov (za 80 več od lani) in 136 naročnikov na hrvaške knjige. Ker je lanska direktno razpošiljevanje hrvaških knjig povzročalo Matici obilo stroškov, se bo vprašal odbor „Hrv. ped.-knjiž. zbora v Zagrebu“, koliko terja odškodnine, ko bi sam direktno ali vsaj pōtem naših poverjenikov razpošiljal svoje knjige našim članom. Matica pa bi potem izterjala dotične vsote od svojih članov.

IV. Tajnik je prijavil došle dopise in tozadavne odboro ve ukrepe, kar se je vzelo na znanje. Ker je kranjski deželni zbor vrnil svoječasno odborovo prošnjo za denarno podporo nerešeno, se bo ta prošnja takoj zopet ponovila. Poslala se

bo takoj tudi posojilnicam prošnja za podporo, dasi lanska enaka prošnja ni imela znatnega uspeha.

V. Določile so se nagrade pisateljem v istem razmerju kakor vlani. Za l. 1904. dobi tudi blagajnik 100 K nagrade.

VI. Za l. 1905. se bodo izdale naslednje 4 knjige: 1) Pedagoški Letopis, V. zvezek; 2) Realna knjižnica: Zgodovinska učna snov, 5. snopič (Konec); 3) Nazorni nauk, snov za 1. šolsko leto; 4) Učne slike k II. Čitanki, II. del, 3. snopič (konec).

VII. Odbor je dobil od meščanskega učitelja Jos. Ciperleta na Dunaju rokopis: Zgodovina pedagogike s posebnim ozirom na Slovence — Rokopis se izroči v pregled in oceno prof. dr. Fr. Ilešiču.

VIII. Matica namerava izdati „Spominske liste“ za učence in učenke ob njih izstopu iz ljudske šole. Primerno besedilo je zložil prof. Jos. Stritar. Zaradi primerne okrasbe in cene se bo odbor nadalje pogajal s tiskarno. Učiteljstvo se opozarja, da se bo na spominskih listih natisnilo tudi ime šole, ako se naroči vsaj 50 iztisov. Izrekla se je želja, naj bi se ti listi smatrali za uradno tiskovino, v ta namen se bo izprosilo dovoljenje c. kr. dež. šolskih svetov.

IX. Matica bo izdala v slovenskem prevodu H. Trunkovo „Pismo na starše“. V ta namen se bodo vprašali c. kr. deželni šolski sveti, ali nimajo ničesar proti tej prireditvi in ali bi hoteli to podjetje moralno podpirati s priporočanjem in z razpošiljevanjem uradnim pōtem. Matica bi prepustila 5000 iztisov v brezplačno razdelitev šolam, večje potrebe bi se plačevale. Tudi naučno ministerstvo se bo naprosilo za denarno podporo. Ker zahteva H. Trunk za slovensko izdajo odškodnino, se mu bo sporočilo, da bo razdeljevala Matica to brošurico izvečine zastonj, torej naj

tudi on dovoli brezplačno poslovenjenje; le če bi imela Matica kaj dobička, bi se mu izplačala primerna vsota.

X. Razgovarjalo se je o prireditvi razstave učil o priliki prihodnjega občnega zbora. Razstava naj bi bila urejena po predmetih in šolskih kategorijah tako, da bi se višjim kategorijam dodavala njim namenjena učila. Izdal naj bi se natančen program. Ker pa prirede v letošnjih velikih počitnicah ljubljanske ljudske šole svojo razstavo učil, se sklene, da Matica za zdaj odloži tako prireditev do ugodnejše prilike.

XI. V l. 1905. bo predaval g. doktor J. Bezjak dvakrat na Štajerskem (v učiteljskih društvih za mariborsko okolico in šentlenski okraj). Tudi g. predsednik namerava predavati in sicer o otroških igrah v domači hiši.

XII. Razpošiljanje knjig bo oskrboval tajnik sam. Po časopisih se bodo večkrat priobčevale novice o društvenem in odborovem delovanju. V Letopisu za leto 1904. se bode priobčile vse dozdej izdane društvene knjige s prodajalno ceno, dalje naznanilo, da je po društvenih pravilih plačevati letnino v prvi polovici vsakega leta; izjemoma se bodo sprejemali za prihodnje leto (1905) društveniki še do 1. oktobra 1905. — Poverjeniki naj pošiljajo blagajniku letnino za vse člane skupaj, in sicer s seznamom članov vred; posamezno pošiljanje povzroča namreč blagajniku in tajniku preveč posla. Na nabiralni pōli naj se razvrste člani po abecednem redu z naslovom (ime, značaj in kraj), kakršen se tiska v Letopisu. Na oglasila brez plačila se odbor ne ozira, zato naj gg. poverjeniki takih članov ne naznanjajo, ker se isti tudi v Letopisu ne izkazujejo.

Upravništvu, oziroma tajništvu ali odboru namenjene stvari naj se pošiljajo tajniku, denarne stvari pa blagajniku

Fr. Gabršek.

Iz Idrije. Dne 26. januarja t. l. je zborovala naša „Podružnica Slomškove zveze“ v Spodnji Idriji. Silen mraz prejšnjih dni in gosto naletavanje snega na dan zborovanja je bilo vzrok, da to pot naše zborovanje ni bilo tako mnogoštevilno obiskano, kakor smo navajeni, vendar smo tudi ob tej priliki našeli 18 enakomislečih, ki jih tudi mraz in sneg nista mogla oplasiti, da ne bi pohiteli v prijazno Spodnjo Idrijo. Po običajnem pozdravu je predaval g. Rafael Gostiša „O pomenu nazornega pouka v ljudski šoli“. Zanimivemu poročilu sta dodala le še gg. kateheta Fran Oswald in Lavrencij Lah nekaj opazk. Prvi je naglašal, da naj se tudi pri verouku poučuje kolikor mogoče nazorno; drugi pa je dokazoval, kako izborno učilo bi bil skioptikon — le žal, da si ga zaradi visoke cene večina ljudskih šol ne more omisliti. Temu poročilu je sledil razgovor o učni sliki za prihodnjo okrajno učiteljsko konferenco. Prihodnje zborovanje bode dne 11. maja t. l. v Žireh. Na tem zborovanju bo poročal gosp. Fr. Oswald o pedagoško-katehetskem tečaju na Dunaju, katerega se uprav te dni udeležuje. Pri zabavnem delu se je sprožila tudi misel, naj bi se zlasti idrijski člani večkrat shajali k prijateljskemu razgovoru, kjer bi se po trudapolnem dnevnem delu v prijateljskem krogu lahko pošteno razvedrili. Prvi tak sestanek smo že imeli dne 8. t. m. Toda o tem kaj več ob drugi priliki.

Slovstvo in glasba.

Kratko zgodovino katoliške cerkve za šole, ki jo je spisal Alojzij Stroj in založila tiskarna družbe sv. Mohorja, so poleg kn.-šk. ordinarijata v Ljubljani odobrili tudi kn.-šk. krški ordinarijat v Celovcu dne 29. julija 1904., št. 3682, kn. nadšk. ordinarijat v Gorici dne 15. novembra 1904., št. 3102, kn.-šk. lavantinski ordinarijat v Mariboru dne 14. septembra 1904., št. 2734 in tržaško-koperski šk. ordinarijat v Trstu dne 18. avgusta 1904., št. 2358. V vseh imenovanih škofijah se torej sme knjiga rabiti pri pouku krščanskega nauka na ljudskih, meščanskih, nadaljevalnih, višjih deklških, obrtnih nadaljevalnih in obrtnih strokovnih šolah.

Knjižnica za vjeroučitelje. Knjiga I.: Heffler, Metodika za vjeronauk u nižim pučkim školama.

Nove pedagoške knjige:

Willmann, Aus Hörsaal und Schulstube. Gesammelte kleinere Schriften zur Erziehungs- und Unterrichtslehre. K 432.

Nikolay, Ungeratene Kinder. Psychologische und pädagogische Studie. K 480.

Valentin Podgorc, Der Religionsunterricht an der Volksschule. Methodische und didaktische Vorträge für Lehrer- und Lehrerinnenbildungsanstalten. K 120.

Schwillinsky - Gill, Anleitung zum Erstbeicht-, Erstkommunion- und Firmungsunterricht in ausführlichen Katechesen, nebst zehn Kommunionanreden und Gebeten. II. natis, K 150.

Šolske vesti.

Imenovanje. Suplent na mestni realki v Idriji, gosp. Vinko Levičnik, je imenovan za pravega real. učitelja.

Ces. kr. rudniška ljudska šola v Idriji. Minoli mesec se je na imenovani šoli izvršila velevažna izpremembra; vsled odloka c. kr. poljedelskega ministrstva se je c. kr. rudniška ljudska šola razdelila v dve samostojni šoli: v deško petrazrednico in deklško šestrazrednico, ki se pa s prihodnjim in naslednjim letom razširi v sedem, oziroma osemrazrednico. Za začasno voditeljico deklški šestrazrednici je c. kr. poljedelsko ministrstvo imenovalo gdč. Marijo Kavčič, ki deluje na idrijski šoli že od 22. februarja 1888. — Ob tej priliki naj z nekaterimi vrsticami začrtam razvoj idrijske šole. Do leta 1855. je bila tu trirazredna glavna šola. Imela je pa že tedaj štiri oddelke, ker je bil prvi razred razdeljen v višji in nižji oddelek. L. 1855. pa so prvi razred delili v dva samostojna razreda in iz trirazrednice je postala štirazred-

nica. Nato so večkrat delili posamezne razrede v deške in deklške, a jih zopet združili, ako ni bilo zadostno število otrok. Trajna ločitev po spolu se je izvršila v začetku šolskega leta 1875./6. Odslej je imela šola deško štirirazrednico in deklško štirirazrednico. Že leta 1877. pa se je deška štirirazrednica razširila v petrazrednico in prav tako se je tudi deklška štirirazrednica leta 1893. razširila v petrazrednico. Ces. kr. poljedelsko ministrstvo pa je l. 1903. dovolilo, da se deklška šola razširi v šestrazrednico, in, kakor sem že zgoraj omenil, razširila se bo v prihodnjih letih celo v osemrazrednico.

Slovenska Šolska Matica Knjige „Slov. Šol. Matic“ za leto 1904 bodo v kratkem dotiskane in se začno razpošiljati. V imenik je med tiskom še mogoče uvrstiti člane. Zato vabimo vse stare društvenike, ki še niso plačali letnine, in vse one, ki nameravajo nanovo pristopiti k društvu za 1904, da nemudoma vpoš-

ljejo odboru letnino 4 K. — Častno bi bilo za naš stan, da se število Matičarjev tudi letos poveča. Odbor.

Umirovljena je učiteljica gdč Ana Kaiser v Ribnici.

Izpustnice. Pri seji c. kr. deželnega šolskega sveta dne 28. januarja t. l. se je med drugim sklepalo tudi o vpeljavi novih formularjev za izpustnice na ljudskih šolah.

Učiteljske izpremembe. (Kranjsko): Suplentka na šoli v Suhorju gdč. Josipina Javornik je imenovana za provizorično učiteljico ravnotam. Vodstvo šole v Veliki dolini se je poverilo suplentu gosp. Josipu Pečniku. Obolelega učitelja g. Ivana Kalana v Olšah nadomestuje učiteljica gdč. Ljudmila Kappus iz Kroke. Suplentka gdč. Antonija Hribar v Cerknici pride za provizorično učiteljico v Veliki Dolini, definitivna učiteljica gdč. Marija Barle pa je imenovana za začasno voditeljico na Suhoru. Za nadučitelje so imenovani: g. Karol Pekl za Mirno peč, g. Kristijan Engelman za Domžale, g. Ignacij Tramte za Kamnik, g. Fran Potokar za Šent Lovrenc. Definitivno so na svojih dosedanjih mestih nastavljeni: g. Frančišek Grum v Vipavi, g. Fortunat Lampret v Trnovem, g. Julij Cenčič v Senožecah, g. Jožef Lipovec v Bukovju, gdč. Ana Mally v Dolskem, g. Jožef Zbašnik v Spod Skrilju. Prestavljen je g. Valentin Mikuž iz Podkraja v Prečino. Učiteljici gdč. Pavli Žitnik je dovoljen izstop iz šolske službe. — (Štajersko): Na novo so nameščeni: gospod Vincencij Okorn v Rajhenbergu ter gospodične Irma Boštjančič na Blanci, I. Slemenšek na Zdolah, Hermina Bračič v Dobovi in Štefanija Scheligo na Vidmu. Gospa Terezija Romih, učiteljica na Vidmu, ima zaradi bolezni daljši dopust, istotako gdč. Olga

Klinc, učiteljica v Artičah, Gdč. Marica Jurko je premeščena iz Zdol v Artiče, gosp. Frančišek Gostinčar, učitelj v Dobjem, je postal začasni šolski vodja v Zabukovju, g. Rudolf Arnšek, učitelj v Globokem, pa je eksponiran v Št. Peter v kozjanskem okraju; g. Ferdo Laurenčak, okrajni pomožni učitelj, je dobil učiteljsko mesto v Lokavcu nad Loko; gdč. Marija Šibovc iz Ljubljane je nameščena kot suplentinja na Vidmu. Za nadučitelja v Lembergu je imenovan učitelj pri Novi cerkvi g. Fran Zidar. Za učitelja in voditelja trirazrednice v Št. Vidu nad Valdekom je imenovan g. Martin Judnič, dosedaj učitelj v Šent Vidu pri Zatičini. V Ribnici na Pohorju pride za učitelja gosp. Ulrik Hauptmann iz Stranske vasi. Na svojem mestu sta postala stalna g. Ivan Kramar v Št. Vidu pri Ponikvi in gdč. Marijana Vrečko v Šmartnem pri Slov. gradu. Za učiteljico v Braslovčah se je namestila gdč. Berta Meglič. Za stalno učiteljico v Pišeci je imenovana gdč. Ernestina Bradaška, dosedaj začasna učiteljica v Sromljah; suplentinja gdč. Emilija Grebenc je imenovana za učiteljico v Ribnici in gdč. Emilija Pfeifer za učiteljico na Planici. Dovoljena je možnost stalni učiteljici gdč. Anici Černež v Sevnici z ondotnim nadučiteljem gospodom Jožefom Mešičkom.

Razširjene šole. Trirazrednica v Sromljah in nemška trirazrednica v Brežicah sta se razširili v štirirazrednici; štirirazrednica v Rajhenbergu je postala petrazrednica, petrazrednica v Sevnici z eno paralelko pa se je razširila v šestrazrednico. Trirazrednica v Braslovčah se je razširila v štirirazrednico. Enorazrednica v Čatežu, okraj Novo mesto, se razširi v dvorazrednico.

Umrli je gdč. Terezija Debevec, učiteljica v Slavini, stara komaj 25 let.

— V Semiču je umrl nadučitelj v pokoj, g. Frančišek Kenda. — V Trstu je umrl profesor g. Jožef Belušič, ki je deloval 30 let na hrvaškem oddelku učiteljskega v Kopru. — V Gorici je umrl mnsgr. Alojzij Pavissich, ki je bil svoječasno tudi deželni šolski nadzornik. — V Ljubljani je umrl profesor g. Ivan Vavru.

Zaprta šola. Zaradi škrlatinke, ki je med otroci razširjena, je bil za nekaj časa ustavljen šolski pouk v Preski in v Cerknici.

Okrajna učiteljska konferenca za radovljški okraj bo dné 13. julija t. l. na Bledu. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu „Praktični nastop z otroki v risanju po novi metodi za drugo šolsko leto“. (Nastopil bo gosp. Al. Novak, učitelj na Bledu.) Drugo poročilo „Obnavna lisice po biološki metodi“ izdela vse učiteljstvo tega okraja.

Metelkove ustanove. Iz ustanove pokojnega profesorja Frančiška Metelko-ta je razpisanih šest ustanov po 84 K za ljudskošolske učitelje. Pravico do teh ustanov imajo ljudskošolski učitelji na Kranjskem, ki se po izjavi predstojne šolske oblasti odlikujejo po navedenosti, po skrbni gojitvi slovenskega jezika ter s požlahtnjevanjem sadnih dreves in z dobrim obdelovanjem šolskih vrtov sploh. Zadostno opremljene prošnje je vlagati do konca meseca marca t. l. pri pristojnem c. kr. okrajnem šolskem svetu.

Meščansko šolo s slovenskim učnim jezikom otvorijo v Postojni s prihodnjim šolskim letom.

Dopust sta dobili učiteljici gdč Olga Šivic na Jesenicah ter gdč. Franja Trtnik pri Sv. Križu pri Kostanjevici.

Okrajna učiteljska konferenca za kranjski okraj bo dné 6. julija t. l. v Trzinu. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu nastop „Kuhinjska sol“ v III. razredu. Ta referat mora izdelati vse učiteljstvo tega okraja. O čebelnarstvu bo predaval nadučitelj g. Fr. Rojina.

Razpisane učiteljske službe. Na štirirazrednici v Zagorju ob Savi je stalno popolniti učno mesto. Prošnje do 20. februarja 1905 na c. kr. okr. šolski svet v Litiji. — Na dvorazrednici na Premu je stalno popolniti učno mesto. Prošnje do 25. februarja 1905 na c. kr. okr. šolski svet v Postojni. — Na dvorazrednici v Tepanji je stalno, oziroma začasno popolniti učiteljsko mesto po III. krajnem razredu. Prošnje do 20. februarja 1905 na krajni šolski svet v Tepanji, pošta Konjice.

Šolski odsek obrtno-nadaljevalne šole v Idriji. Članom tega odseka so imenovani sledeči gospodje: Alojzij Novak, ces. kr. ravnatelj rudniške ljudske šole, Makso Pirnat, profesor na mestni realki, Karol Svoboda, c. kr. rudniški svetnik, Ivan Jaklin, ces. kr. rudniški oskrbnik, Fran Mlakar, trgovec, Josip Šepetavec, župan in Mihael Tratnik, miz. mojster.

Razširjenje šolskega poslopja. V Sodražici bodo ondotno šolsko poslopje za en trakt razširili, da dobe potrebne nove prostore.

Premembe v učiteljstvu na Tolminskem. G. Matija Kenda, dosedaj nadučitelj v Volčah je premeščen začasno kot učitelj-voditelj v Tolmin, kjer je vpo-kojen g. Širca. V Volče pride začasno kot voditelj g. Peternel, ki je služboval dosedaj v Šebreljah na Cerkljanskem. Gdč. Jakli pride kot učiteljica v Kobarid.

Drobtine.

Pedagoško - katehetski tečaj na Dunaju. V ponedeljek, 13. svečana, ob polu desetih dopoldne se je otvoril pedagoško - katehetski tečaj v dvorani hotela „Ente“. Otvoritvi so prisostvovali baron Helfert, predsednik Leonove družbe, dež. šolski nadzornik dr. Kummer, dvorni svetnik dr. Kiky in v obilnem številu veroučitelji iz cele Avstrije. Posamezni ordinarijati so poslali svoje zastopnike. Prvi je predaval profesor Esser o zgodovini in o strujah descendence teorije in o razmerju učiteljevem do te teorije. Od praznih podmen naj bi se ločili gotovi uspehi, ki jih je v zadnjem času doseglo raziskavanje na tem polju. Te uspehe mora veroučitelj pri pouku upoštevati. Nato je zborovalo društvo veroučiteljev na avstrijskih srednjih šolah Dunajski vseučiliščni profesor dr. Swoboda je predaval o pomenu in organizaciji potovanj, ki naj bi jih napravljali veroučitelji v svrhu temeljitejšje izobrazbe. Rim in Jeruzalem bi bila glavna cilja teh potovanj, katera bi lahko omogočila duhovska in šolska oblast. Zadnja se tem nameram ne protivi in upati je, da bi dala tudi primerno podporo, kot jo daje filologom in zgodovinarjem. Govornikovo misel je društvo z veseljem pozdravljalo in društveni odsek je prevzel nalogo, da to misel uresniči. Pri popoldanskem shodu, ki se je vršil v stari mestni hiši, je govoril prof. Steiner iz Prage o učnem načinu pri pouku v cerkveni zgodovini na realkah. Govornik je za to, da se tudi senčne strani cerkvenega življenja pokažejo, kakoršne so. Važna je apologetična stran cerkvene zgodovine. Zvečer je bil pri „Senatorju“ pozdravni večer. Navzoči so bili: Pomožni škof dr. Marschall, dvorni svetnik dr. Kummer, nadzornik Eibl, nad-

zornik Hofer, šolski svetnik Weiss, deželni odbornik Gessmann. Pomožni škof Marschall je želel v imenu kardinala Grusche shodu obilnega blagoslova. Župan dr. Lueger je opravičil svojo odsotnost. Nadzornik dr. Kummer je govoril v imenu nižjeavstrijskega deželnega šolskega sveta, dr. Gessmann v imenu deželnega odbora, nadzornik Hofer v imenu okrajnega šolskega sveta dunajskega, profesor dr. Hirn v imenu Leonove družbe.

»**Krainischer Lehrerverein.**« Ta preostanek iz nekdanje nemškutarske dobe, ki nima niti najmanjšega pomena za našo slovensko deželo in ki je že dolgo časa s svojim organom „Laibacher Schulzeitung“ životaril le vsled izdatne podpore kranjske hranilnice in „Südmarke“, se je zdaj naenkrat prenovil v bojovito nemško društvo, ki ima služiti velikomemški nameri: „Deutsch bis zur Adria“. Ta preosnova se je izvršila na občnem zboru 6. januarja t. l. Profesor na učiteljski R. E. Peerz, ki urejuje „Schulzeitung“ in je tudi v društvo zanesel svoje pangermanske ideje, je stari nemškutarsko-liberalni kranjski „Lehrerverein“ razširil v „Lehrerverband für Krain und Küstenland“. Nemški učitelji na Primorskem (koliko pa jih je?) naj bi v zvezi s svojimi kočevskimi, belopeškimi, domžalskimi in ljubljanskimi tovariši tvorili novo močno nemško postojanko ob Adriji. In da ima ta sprednja straža tudi dovolj zaslombe, je novi „Lehrerverband“ pristopil k nemško - avstrijskemu „Lehrerbundu“. Tako je s pomočjo g. Peerza in kočevskih učiteljev nemški most do Adrije zgrajen. Zato pa je prva številka letošnje „Schulzeitunge“ spustila v svet sledeči slavospev: „Hoch vom Erzgebirg bis zum Strand der Adria. — Das stolze Wort ist Tat geworden: der deutsch -

österreichische Lehrerbund steht mit seinen treuen Männern an der blauen Adria. Mit fliegenden Fahnen (!) ist er durch die grüne Mark gezogen, über den Karst hinweg, um vereint mit den Brüdern im Süden, dort, wo des Meeres Welle an dem Felsblock nagt, eine Zwingburg (To je nameravani „Lehrerheim“ ob Adriji) zu errichten. Als herzlicher Neujahrgruss schwebt die Kunde in manches Heim, in das der Tod seine Boten gesendet hat, dass Rettung naht, dass Süd und Nord sich die Hände gereicht haben zur Gründung einer Feste wieder den Erbfeind...“ Humanitarni namen, zgraditi na jugu sanatorij za učitelje, se popolnoma skriva za vsenemško politično tendenco, katero izražajo namenoma dvoumne besede „Zwingburg“ in „Erbfeind“. Glavni cilj je: „Eins als Söhne eines grossen Volkes, stehen wir heute als letzter Posten des mächtigen deutsch-öster. Lehrerbundes auf treuer Wacht.“ — No mi pripominjamo k tem tiradam: Bog bode že skrbel, da vsenemška ošabnost ne bode zrasla do neba.

Vegov životopis, ki ga je v nemščini izbornost sestavil stotnik g. Fridolin Kavčič, izide že v tretjem natisku. Naučno ministrstvo je priporočilo, naj ta životopis kupijo vse srednješolske knjižnice, 100 izvodov kupi centralna zaloga šolskih knjig; ter jih razdeli knjižnicam državnih učiteljskih in okrajnim učiteljskim knjižnicam.

Šolstvo v Švici. Švica šteje 3 milijone prebivalcev in ima 5633 ljudskih šol, ki jih obiskuje 473.058 učencev in učenek. V teh šolah deluje 10.116 učiteljev in učiteljic. Švico stane ljudsko šolstvo na leto 30 milijonov frankov.

Dr. Adolf Schaffer. Dne 24. januarja t. l. je umrl v Ljubljani dr. Adolf Schaffer, deželni poslanec, deželni odbornik in član c. kr. deželnega šolskega

sveta. V deželni zbor je bil izvoljen od nemškega veleposestva, do stolca v deželnem šolskem svetu pa mu je pripomogla nemško-liberalna zveza.

Šolo za duševno slabotne otroke nameravajo ustanoviti v Zagrebu.

Jubilej hrvaške gimnazije. Minulo je že 50 let, kar imajo v Sinju v Dalmaciji hrvaško gimnazijo, ki so jo ustanovili frančiškani. Dočim se je v oni dobi ščepiril po gimnazijah na Hrvaškem nemški jezik, po gimnazijah v Dalmaciji pa italijanski jezik, so v mestecu Sinju ustanovili vzlic velikim nasprotstvom hrvaško gimnazijo. — To notico smo posneli po „Učiteljskem Tovarišu“, ki je s tem nehoté priznal, kar liberalci navadno tajé, da namreč tudi takozvanim „klerikalcem“ narodnost ni deveta briga.

»Lega nazionale« v Dalmaciji vzdržuje 5 ljudskih šol in 3 otroške vrtce. V otroških vrtcih je 655 otrok. V minulem letu je to društvo za Dalmacijo imelo dohodkov 33.768 kron, premoženja pa 172.343 kron.

Dobrotnik učiteljev. V Budimpešti je umrl Ignacij pl. Wechselmann, ki je zapustil dva milijona kron za učiteljske dobrodnele zavode.

† Nadučitelj Frančišek Kenda. Dne 19. januarja t. l. je umrl v Semiču pri svoji hčeri, gospej Mariji omož. Sepaher, g. nadučitelj Frančišek Kenda. Rojen je bil v Idriji l. 1839. Služboval je od l. 1856., naposled blizu 25 let na Suhoru. Bil je blaga duša. Posebno vnet je bil za cerkveno petje ter je nekdanj slovel kot prvi organist na Belokranjskem. Stal je vedno na katoliško-narodni strani, za kar je moral marsikatero grenko prenesti.

Viktor Mihajlovič Mihajlovskij. Dne 9. decembra l. l. je umrl v Moskvi ruski zgodovinar in pedagog V. M. Mihajlovskij (roj. 1846.). Bil je gimnazijski

profesor in pozneje ravnatelj druge Moskovske gimnazije. Spisal je dolgo vrsto temeljitih del zgodovinskih, narodopisnih in pedagoških. Njegovo najboljšo pedagoško delo ima naslov: „O duši otroka.“ V zgodovini se je zlasti pečal z dobo francoskega prevrata in zgodovino Vzhoda.

Šolska hranilnica. Dne 31. decembra 1904 so imeli učenci in učenke ces. kr. rudniške ljudske šole v Idriji v šolski hranilnici naloženih 474 K 7 h, oni na ljudski šoli v Sp. Idriji pa 507 K 78 h.

Prvi češki časnik je izšel v Pragi v septembru l. 1597.; prvi nemški časnik je začel izhajati l. 1615., angleški l. 1622., francoski l. 1632.

»**Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani**« je objavila računski zaključek za prvo upravno dobo od 31. avgusta do 31. decembra 1904. Prejemkov je imela hranilnica 15040 K 48 h, med temi deležnih vlog 2859 K 64 h in hranilnih vlog 9570 K; med izdatki je bilo posojil in predjemov 11120 K 6 h. Račun dobička in izgube kaže 58 K 96 h čistega dobička, ki naj se po nasvetu načelstva razdeli tako-le: Rezervnemu fondu se pripiše 23 K 60 h, Zavezi avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev v Ljubljani 5 K, 5% dividenda na polno vplačane deleže 25 K 36 h, »Društvu za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani 5 kron. Bilanca kaže 12680 kron 20 h imetja in prav toliko dolgov. — Koncem leta je bilo 60 zadrušnikov, ki so podpisali 236 deležev po 50 K. Posojil in predjemov se je dovolilo 20 zadrušnikom.

Dunajsko šolstvo. Po zadnjih, v oktobru 1904, izdanih poročilih je na Dunaju 286 ljudskih in 118 meščanskih šol. Iste obiskuje 100 687 dečkov (za 2030 več kakor prejšnje leto) in 103.828 deklic (za 2649 več), skupaj 204.515 otrok. Šole za slepce in gluhe imajo

obiskovalo 186 otrok. Število šolskih otrok se je torej v minolem letu pomnožilo za 5579.

Izčiščevanje šolskih tabel. Platnene in lesene šolske table, koje se mnogo rabijo, imajo v globinkah nanešene mnogo prisušene krede, ki se ne dá niti z gobo niti s cunjjo izbrisati, in tako je tabla vedno siva, mesto črna. Kreda s takih tabel odstranimo, če jo najprvo umijemo s čisto vodo, da se splahne zgornja plast, a potem pa z octom (jesihom), v katerem se namreč kreda razpusti, tako dobimo zopet lepo črno tablo. J. St.

Deset zapovedi nravnosti. Po francoskih ljudskih šolah je razširjeno sledečih 10 zapovedi nravnosti: 1. Ljubi svoje sosolce, ki bodo v življenju tvoji sodelavci. 2. Ljubi pouč, ki je duševna hrana; bodi učiteljem hvaležen, kakor svojim staršem. 3. Posveti vsak dan kakšnemu koristnemu delu. 4. Spoštuj poštene ljudi, uvažuj vsakega, toda ne daj se nikomur pod noge. 5. Ne sovraži in ne žali nikogar izmed onih, ki so ti enaki; ne maščuj se, a brani svoje pravo in nasprotuj samovolji. 6. Ne bodi nasilen; brani slabe in ljubi pravičnost. 7. Pomisli, da vse dobro prihaja iz pravice. Kdor uživa, ne da bi delal, okrade delavca za kruh. 8. Pazi in misli, kako ti je najti resnico. Ne veruj ničesar, kar nasprotuje razumu. 9. Ne pravi, da je domoljub, ki sovraži druge narode in si želi vojne, kajti vojna je ostanek barbarstva. 10. Deluj na to, da da bi nekoč živeli vsi ljudje v sreči in miru kakor bratje.

Učitelji pri socialnem delu. V 662 čeških Raiffeisenovkah je delovalo v poslednjem času 532 učiteljev kot funkcionarjev. Med temi je bilo 54 predsednikov in 360 blagajnikov.

Stroški za uk. Berlin je izdal leta 1902. za šolstvo 18,039.139 mark. Eden ljudskošolski učenec velja mesto 70'69 m,

realec 140'56 marke, učenka višje de kliške šole 51'70 marke in gimnazijec 159'50 marke.

Ilustrovani katekizem. Salezijanska tiskarna v Turinu je izdala ravnokar ilustrovani katekizem pod imenom: „Compendio della Dottrina Christiana conforme al testo autentico prescritto dall' Vescovo Lombardo e Piemontese“. Knjigo — obsegajočo 400 strani — krasi 62 slik in stane 40 centesimov. Tudi Francozi se že ponašajo s takimi katekizmi.

Koliko stane na Nemškem učenec ljudske šole. Po statističkih raziskovanjih se je dognalo, da stane učenec ljudske šole v posameznih nemških državah: na Pruskem 48 mark, na Bavarskem 46, na Saškem 50, na Virtemberskem 42, na Badenskem 40, na Hessenskem 48, na Saško-Weimarskem 43, na Meklenburškem-Streliskem 33, na Oldenburškem 44, na Brunšviškem 44, na Saško-Meining-skem 45, na Saško-Altenburškem 40, na Saško-Koburg-Gothskem 45, na Anhaltskem 50, na Švarcburg-Sonderhausenskem 42, na Švarcburg-Rudolstadt-skem 33, na Valdeškem 35, na Reusskem st v 30, na Reusskem ml. v. 38, na Šaumburg-Lipskem 28, na Lipskem 25, v Bukovcu 62, v Bremenu 77, v Hamburgu 74, na Alzaško-Lotarinskem 39, — na Nemškem sploh povprečno 47 mark.

Novi risarski tečaj za učitelje občnih šol kladenskega okraja je dovolilo ministrstvo na prošnjo učiteljskega društva „Komensky“ v Kladnu. Tečaj bo trajal od 1. marca do 15. julija t. l. Dovoljena dotacija znaša 1260 K.

Meščanske šole v Črni gori. Vlada je odredila, da se v vseh mestih ustanove dvorazredne meščanske šole za one dečke, ki ne gredo v srednje šole. Letos se je otvorila prva taka šola v Podgorici.

Šolarske kuhinje. Rumunija je imela l. 1902/3 52 šolarskih kuhinj v mestih

in 119 na deželi. V 49 šolah so mogli preoddaljeni otroci celo prenočevati.

Neenako razmerje Za 27,9% Nemcev na Moravskem vzdržuje država tri učiteljske, za 71,36% Čehov pa štiri

Mednarodni kongres elementarni pouk. Od 2.—7. sept. bo v Lüttichu o priliki obče svetovne razstave tudi kongres za ljudsko šolstvo. Pri tem se bodo razpravljala ta vprašanja: 1) Elementarni ali ljudski šolski učitelj. 2) Obveznost poučevanja. 3) Odgoja zaostale in abnormalne dece. 4) Poljedelski pouk v ljudski šoli. 5) Materijalni, higijenski in pedagoški pogoji za ljudsko šolo. 6) Kaj mora ljudska šola storiti za zblížanje narodov in obči mir. 7) Sodelovanje doma in šole pri vzgoji. Varstvo mladine pred šolskim časom in za njim. 8) Ali je vredno želeči, da se osnuje mednarodni zavod za učiteljske zveze? To so vprašanja, ki se jih bo razpravljalo na litiškem mednarodnem šolskem kongresu. Vsekakor zanimiva vprašanja. Popoldne se bo moglo še podnevu obiskovati razstavo in napravljati izlete v mesto in okolico. Oglase je vložiti do 15. aprila.

Veronauk v italijanskih šolah. Šolski zakon od l. 1859 je odredil, da ima veronauk zavzemati najodličnejše mesto v naučni osnovi, dokler je naloga ljudskih šol seznaniti otroke z dolžnostmi človeka in državljana; čitanje, pisanje itd. Ta zakon obvezuje vse otroke na obiskovanje šole. Veronauk pa se je izpustil iz šole, ali na zahtevo kat. roditeljev so ga uvedle občine zopet v šole. Ker so mnoge občine vložile ugovor proti poučevanju veronauka na vlado za časa ministrstva Nuncia Nasia, mojstra prostozidarskega, je on odredil, da se veronauk odstrani. Sedanji minister in prostozidar Orlando je hotel siloma izvesti splošno odpravo veronauka, ali več članov državnega zbora je bilo za veronauk, raditega se bo še enkrat razpravljalo o tej

stvari. Veronauk se ima torej odpraviti in socializem uničiti, to je torej namera vlade, ki v svoji slepi mržnji proti katoliški veri uničuje edino sredstvo, da se zapreči razširjanje socializma. „Osservatore Romano“ oziraje se na to vprašanje hvali Riccia, ki je v državnem zboru bodril, da se bo še enkrat o tej stvari razpravljalo, kar bo nanovo osvetlilo to vprašanje, a posebej kako loža vse stori in vsa sredstva porablja, da izrine veronauk iz šole. Naj vpraša vlada po plebiscitu vse družinske očete, pa se gotovo ne bo vera in ime Božje izrinilo iz šole.

Pokoljenje človeka. Švicarski profesor dr. Stein, profesor na univerzi v Bernu, je imel nedavno predavanje o človeškem pokoljenju ter je pripomnil, da ima edino svetopisemsko sporočilo prav, da vsi ljudje izhajajo od jednega para, ter da se najnovejša solidna znanost — vrača zopet k Adamu in Evi, a po njih k Semu, Kamu in Jafetu. Vse druge hipoteze izgubljajo tla. — Ko bi bil kak učenjak pred 30 leti z vseučiliške stolice govoril tako, bili bi ga obsodili v nižje sloje, ali — hvala Bogu — zopet svita zora, pa bo napočil dan — resnice katoliškega krščanstva, ker se vse izpreminja, ali božja reč ostaja za vse veke.

Šolstvo v hrvatskem saboru. Dne 6. febr. je govoril pod poglavjem: Oddelek za bogočastje in pouk oddelkovi predstojnik pl. Chavrak o hrvaških šolskih razmerah. Za medicinsko fakulteto je še kaj malo denarja. — Na vseučilišču je največ slušateljev na juridični fakulteti. To pa ni dober znak, ker dežela ne more vzdrževati toliko pravnikov. Dežela potroši za izobrazbo vsakega poedinega vseučilišnega slušatelja nad 4000 K. Treba bi bilo otežiti prestopi z ljudskih šol v srednje. — Glede ženskih učiteljic pravi, da je do 600 učiteljic brez mesta. On želi, naj bi se raje devojke kaj več pečale z go-

spodinjstvom. Pri obrtni šoli bi bilo dobro urediti tudi obrtno-risarski tečaj za ženske. Ker se za zdaj ne more napraviti umetno-obrtna šola, bilo bi umestno osnovati rokodelsko šolo. — Ljudske šole so se pomnožile. Število hrv. šol in učiteljev je splošno večje ko v Srbiji. Za vasi se bo predpisala posebna, za mesta druga učna osnova. Šolske knjige se bodo prenašale po narodnih potrebah. — Vlada bo v obče pridno podpirala književnost in umetnost in z vsemi silami pospeševala prosveto narodov. Vse to pa zahteva mnogo stroškov in ni mogoče, da se sedaj poviša plača ljudskih učiteljev. Ta program oddelnega predstojnika za bogočastje in pouk je sprejel sabor z odobravanjem. Ako se izvede, bo začelo prekrasno uspevati hrv. šolstvo. Zanimivo je vprašanje, kako bo vlada rešila zakonskim potem vprašanje o veroizpovedanju. Bomo videli!

„Kršč. škola“.

Otrok brez šolske izobrazbe je v Avstriji: V Moravski in Šleziji 6695, na Češkem 55.315, v Gornji Avstriji in Solnograškem 3292, v Spodnji Avstriji 20.321, na Tirolskem in Predarlberškem 14.498, na Štajerskem, Koroškem in Kranjskem 53.914, na Primorskem 39.694, v Dalmaciji 71.721, v Galiciji in Bukovini 664.305. — Torej je v Avstriji 919.743 otrok brez šolskega pouka. — V celi Avstriji je okoli 17.800 občnih in 485 meščanskih šol.

Otroško delo v Avstriji. Centralna statistična komisija na Dunaju priobčuje sledeče podatke o upotrebljevanju šolskih otrok pri rokodelstvu, gospodarstvu, poljedelstvu in sličnih delih: V Avstriji je 3.207.674 šolskih otrok, od katerih je bilo 154.791 za kako vrsto zaslužka porabljenih. Največji del teh otrok se bavi s poljedelstvom, namreč 103.010. V tem številu niso všteti otroci, ki so delali brez zaslužka bodisi pri roditeljih

ali drugih osebah. Pri rokodelstvu je bilo nameščenih 51.781 otrok, od katerih jih je le mal odstotek delalo v tvornicah. Mnogo več se rabijo otroci za hišni posel in v delavnicah malih obrtnikov. Število službečih deklic znaša 70.592, dečkov 84.199. Ta števila iznenadajo človeka; vsak bi gotovo pričakoval, da mora mnogo manj otrok v tej najnežnejši dobi iti za službo. Plača, ki jo ti otroci dobivajo, je po službenih podatkih kaj majhna. Ker je gotovo, da je ta posel šolskih otrok velika zapreka pri vzgoji in pouku, se mora samo želeči in zahtevati, da bodo otroci v tej stvari po zakonu varovani.

Galicijsko šolstvo v Galiciji. Ruski pedagog. list „Učitelj“ je zbral vesti o stanju narodnega šolstva v Galiciji po službenih izkazih v to svrhu, da pokaže, kako je narodno slovstvo v tej deželi zaostalo za drugimi deželami krone, a posebno da se vidi, kako so ruske šole zanemarjene proti poljskim, dasi je odnosaj stanovništva 42 : 45. V Galiciji je 1591 občin z 997 385 duš, ki nimajo ljudskih šol, tako da otroci teh občin vobče ne morejo hoditi v šolo. Od teh občin je ruskih 882 z 572.631 prebivalci, poljskih 709 z 407.204 duš, torej 56 : 44. Leta 1900 je bilo v Galiciji 8134 učiteljev in učiteljic in to ruskih 1803 (22 %), poljskih 6197 (78 %). Nekvalificiranih učiteljskih oseb je bilo l. 1902—3 na tamošnjih šolah 1013 (10.76 %). Učiteljev izprašanih za meščanske šole je bilo 535, učiteljic 687; z izpitom zrelosti in sposobnosti za občne ljudske šole je bilo učiteljev 2521, učiteljic 1625; z izpitom sposobnosti, a brez izpita zrelosti učiteljev 601, učiteljic 948; z izpitom zrelosti učiteljev 815, učiteljic 668, brez izpita učiteljev 109, učiteljic 904. Od kvalificiranih je bilo definitivnih učiteljev 3164, učiteljic 1945; 1809 sil je bilo nameščenih začasno, medtem ko 1932 učiteljskih mest ni bilo popolnjenih.

Začasnih učiteljev z več nego 10 letno službo je bilo 93, učiteljic 293; definitivnih učiteljev, ki služijo čez 30 let, je bilo 308, učiteljice nobene.

Ferijalni učni tečaji za učitelje se bodo letos vršili v Inomostu. Priredilo in vodilo jih bode ondodno vseučilišče. Moravski deželni zbor je dovolil učiteljem, ki bi se hoteli tega tečaja udeležiti deset ustanov po 100 K in štajerski deželni zbor 600 K za subvencije.

Ljudsko šolstvo na Ruskem. Moskovska gubernija ima 1419 ljudskih šol za 1.260.000 prebivalcev in 33.303 km² prostora. Ena šola pride torej na 23 km² in 870 prebivalcev. Šoloobveznih otrok je 160.000, v šolo jih pa hodi 86.700. — Koncem leta 1900 je bilo v Rusiji (brez Finske) 84.545 ljudskih šol, ki jih je obiskovalo 4.580.827 otrok. Učiteljstva je bilo 172.495. V zadnjih štirih letih se je v Rusiji znatno povečalo število šol in učiteljstva, ker otvorijo vsako leto povprečno 1000 novih šol. Leta 1898., 1899. in 1900. se je dvignilo število za 5845 šol. Toda to je še vse premalo šol za 140.000.000 prebivalcev. V Rusiji pride 1 šola na 246 km² in 1650 prebivalcev. Finska ima 373.604 km² in 2.750.000 prebivalcev ter 1900 šol, tako da pride ena šola na 195 km² in 1440 prebivalcev. Vzdrževanje ene ruske ljudske šole stanena leto 500—800 rubljev (1 rubelj = 2.54 K). — Sedaj delajo v Rusiji na to, da uvedejo občno obveznost šolskega pouka in da povečajo učiteljske plače od 15—25 na 30—40 rubljev mesečno.

Analphabeti med vojaštvom III. vojne kora. Leta 1902. je bilo v okolišu III. voja v vojake potrjenih 5685 mladencev, in sicer na Štajerskem 2715, na Koroškem 874, na Kranjskem 1197, na Primorskem 899. Med temi je bilo takih, ki niso znali ne brati ne pisati, na Štajerskem 31 (1.1 %), na Koroškem 20

(2 3 %), na Kranjskem 54 (4·5 %), na Primorskem 83 (10 %). Analfabetov je bilo na Slovenskem iz šoškega okraja Kojnce 1, Celjska okolica 10, Ptujška okolica 4, Brežice 6, Slov. Gradec 5, Kamnik 9, Kočevje 2, Kranj 5, Krško 3, Litija 12, Ljubljanska okolica 8, Logatec 6, Novo mesto 2, Postojna 6, Radovljica 1, Tolmin 5, Sežana 1, Koper 17, Pazin 20, Volosko 6, Velikovec 10.

Vabilo družbe sv. Mohorja. Družba sv. Mohorja s tem vljudno vabi vse Slovence k pristopu za l. 1905. Prosi, da ji ostanejo zvesti dosedanji udje tako v naši slovenski domovini kakor izven nje, a tem naj se pridruži še kolikor le možno novih! Ravnalo nam mora namreč vedno biti resnica: Mohorjevih udov število je verskega in slov. duha merilo. Pomnimo si to in delajmo tako!

Čč. gg. poverjenike zopet prosimo, naj čim preje dovršijo svoje, sicer težavno, a toliko bolj hvalevredno in koristno delo nabiranja družbenih udov. Vse ude pa prosimo, naj ne le samo pravočasno vplačajo svoj donesek, da s tem olajšajo delo poverjenikom, marveč vsakdo naj se tudi potruži, da Mohorjevi družbi pridobi novih članov.

Plačilo za sedanje prispevke in raznoteri trud sprejme sleherni Mohorjan jeseni, ko se razpošiljajo družbene knjige. Odbor se nadeja, da bo letošnji naš književni dar zadovoljil vsakega Mohorjana tako gledé vsebine kakor oblike. Že koledar za leto 1905 je obširneje označil knjige, ki jih prejmo naši člani za letošnje leto, in ki so te-le:

1. „Zgodbe sv. pisma.“ XII snopič. Spisal dr. Jan. Ev. Krek. — Vroznani pisatelj lepo nadaljuje svoje delo, ki bo gotovo vsakemu v mnog pouk in veselje.

2. „Dušna paša.“ Spisal Friderik Baraga, bivši škof v Severni Ameriki. — Družba izdà ta molitvenik po večkrat

izraženi želji in upa, da s tem vstreže cenjenim udom, ki dobé v roke temeljito sestavljeno, z večjim tiskom tiskano knjigo slovečega slovenskega škofa in pisatelja.

3. „Slovenski fantje v Bosni in Hercegovini.“ Spisal Jernej Andrejka. 2. snopič. — Zaključuje se znamenito delo o zadnji zasedbi Bosne. Prvi del je vzbudil veleznogo zanimanja med Slovenci, tudi drugi del bo po bogati vsebini in mnogih podobah gotovo ugajal.

4. „Slovenske večernice.“ 57. zvezek. — „Večernice“ so Slovincem že stare znanke. Letošnje obsegajo same lepe povesti.

5. „Gospodarski nauki.“ I. knjiga. — Novo podjetje Mohorjeve družbe. Zbirka raznovrstnih gospodarskih sestavkov bo dobro služila vsem slovenskim gospodarjem in gospodinjam.

6. „Koledar za leto 1906“ bo zopet prav mnogovrsten. Med mnogimi drugimi sestavki bo prinesel življenjepisa slovečega učenjaka in junaka, Jurija Vege, črtice iz rusko-japonske vojske, razgled po svetu itd.

Nabiralne pole z denarjem naj se odboru dpošiljajo do dné 5. marca. Mnogo truda, sitnosti in nepotrebnih stroškov povzročajo nam tisti, ki nam ne dpošljejo ob pravem času udnine!

Posamezne ude in take kraje, ki nimajo 15 udov, pa prijazno opazarjamo, da morajo po družbenih pravilih letnini (2 kroni) dodati še 40 vinarjev za upravne stroške, namreč za zavoj, spremnico s kolekom delo itd. Seveda morajo potem poštnino, ki znaša veliko več, še sami plačati.

Mili Bog naj blagoslovi naše delo in geslo za Mohorjevo družbo bodi: „Ne nazaj in navzdol, marveč vselej naprej in navzgor!“

V Celovcu, dné 29. prosinca 1905.

Odbor.

„Slovenski Učitelj“ izhaja enkrat na mesec (15.). Cena mu je na leto 4 K, na pol leta 2 K. Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren Ivan Rakovec. — Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega Učitelja“ v Ljubljani. Tiska Katoliška Tiskarna.